

DONALD BARTHELME

**BAZILARIMIZ
DOSTUMUZ
COLBY'Yİ
TEHDİT
EDİYORDU**

ÇEVİRİ: EDA OKUYUCU

can
modern

DONALD BARTHELME
BAZILARIMIZ
DOSTUMUZ COLBY'YI
TEHDIT EDİYORDU

Can Modern

Bazılarımız Dostumuz Colby'yi Tehdit Ediyordu, Donald Barthelme

İngilizce aslından çeviren: Eda Okuyucu

Some of Us Had Been Threatening Our Friend Colby

İlk (bu çeviride kaynak alınan) baskı: Penguin Books, 2011

[Penguin Mini Modern Classics edisyonu]

©1981, 1982, 1987, Donald Barthelme

© 2025, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2025, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Yıldız Mücellit Matbaacılık ve Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

Maltepe Mah., Gümüşsuyu Cad., Dalgıç Çarşısı, No: 3/4

Zeytinburnu/İstanbul

Sertifika No: 46025

ISBN 978-975-07-6508-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

DONALD BARTHELME
BAZILARIMIZ
DOSTUMUZ COLBY'YI
TEHDİT EDİYORDU

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Eda Okuyucu

♥can

DONALD BARTHELME, 1931'de Philadelphia'da doğdu. Yazmaya erken yaşlarda başladı. 1949'da, henüz lise öğrencisiyken yazdığı kısa hikâyeye Scholastic Writing Award'ı kazandı. 1951'de University of Houston'da Felsefe okumaya başladı, bu sırada *Houston Post* için haber yazıları kaleme aldı. Kore Savaşı için orduya çağırıldı ancak Kore'ye, savaşı bitiren Panmunjom Ateşkes Antlaşması'nın imzalandığı 27 Temmuz 1953 günü ayak bastı. Ülkeye döndükten sonra bir yandan eğitime devam ederken bir yandan da Norman Mailer ve Walker Percy gibi geleceğin önemli isimleriyle *Forum* adlı bir edebî dergi çıkardı fakat üniversiteden mezun olmadı. İlk kısa hikâyesini yayımladığı 1961'den ölümüne kadar postmodern edebiyatın temsilcisi olarak sayısız hikâye ve *Pamuk Prenses* (1967), *The Dead Father* (1975), *Paradise* (1986) ile ölümünden sonra yayımlanan *The King* (1990) adlı dört roman kaleme aldı. 1989'da Houston'da öldü.

EDA OKUYUCU, 1994'te İstanbul'da doğdu. Lisans eğitimini Yeditepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde birincilikle tamamladı. Ardından Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Yeni Türk Edebiyatı alanında yüksek lisans yaptı. Çeşitli yayınevleri için editörlük ve çevirmenlik yapıyor.

“Chablis” ilk kez *The New Yorker*’da; “Kenar Boşlukları” ilk kez *Come Back, Dr. Caligari*’de; “Balon” ve “Oyun” ilk kez *Unspeakable Practices* (Konuşulmayan Uygulamalar), *Unnatural Acts*’te (Gayritabii Eylemler); “Sırça Dağ” ilk kez *City Life*’ta ve “Ufak Bir Şehir Aldım” ile “Okul” ilk kez *Amateurs*’de yayımlanmıştır.

İçindekiler

Bazılarımız Dostumuz Colby'yi Tehdit Ediyordu	13
Sırça Dağ	19
Ufak Bir Şehir Aldım	25
Sabahın Dördünde Saray	33
Chablis	43
Okul	47
Kenar Boşlukları	51
Oyun	59
Balon	65

BAZILARIMIZ DOSTUMUZ COLBY'Yİ TEHDİT EDİYORDU

Bazılarımız, davranışlarından dolayı dostumuz Colby'yi uzun süredir tehdit ediyordu. Artık çizmeyi aşmıştı, biz de onu asmaya karar verdik. Colby, çizmeyi aşmasının (çizmeyi aştığını inkâr etmiyordu) asılmasını gerektirmediğini iddia ediyordu. "Çizmeyi aşmak," diyordu, "zaman zaman herkesin yaptığı bir şeydir." Bu görüşe pek kulak asmadık. Ona, asılırken hangi müziğin çalınmasını istediğini sorduk. Düşüneceğini ama karar vermesinin biraz zaman alacağını söyledi. Bunu bir an önce öğrenmemiz gerektiğini çünkü orkestra şefi Howard'ın müzisyenleri ayarlayıp prova yapması gerekeceğini ama çalınacak müziğe karar verilmeden bunları yapamayacağını belirttim. Colby, Ives'ın *Dördüncü Senfonisi*'ni oldum olası sevdiğini söyledi. Howard ise bunun bir "geciktirme taktiği" olduğunu, Ives'ın eserlerini icra etmenin neredeyse imkânsız olduğunu ve haftalarca prova gerektireceğini herkesin bildiğini, ayrıca orkestra ile koronun büyüklüğünün müzik için ayrılan bütçeyi katbekat aşacağını söylüyordu. "Makul ol," dedi Colby'ye. Colby, biraz daha az zorlayıcı bir şeyler bulmaya çalışacağını söyledi.

Hugh, davetiyelerde yazacaklar konusunda endişeleniyordu. Bunlardan biri yetkililerin eline geçerse ne olurdu? Colby'yi asmak şüphesiz ki yasalara aykırıydı; üstelik

yetkililer planı önceden öğrenirlerse, büyük ihtimalle devreye girip her şeyin içine etmeye çalışırlardı. Colby'yi asmak kesinlikle yasalara aykırı olsa da onu asmak için kusursuz bir *ahlaki* hakkımız olduğunu söyledim; çünkü Colby *bizim* dostumuzdu, pek çok önemli açıdan bize *aitti* ve nihayetinde çizmeyi aşmıştı. Davetiyeleri, davetlilerin neye davet edildiklerini tam olarak bilemeyecekleri şekilde yazma konusunda anlaştık. Davetten “Bay Colby Williams’ın Dahil Olduğu Bir Etkinlik” olarak bahsetmeye karar verdik. Katalogdan etkileyici bir yazı seçildi ve krem rengi bir kâğıt tercih edildi. Magnus davetiyelerin basılmasıyla ilgileneneğini söyledi; ayrıca içecek bir şeyler ikram edip etmeyeceğimizi sordu. Colby, içecek bir şeylerin hoş olacağını düşünüyordu ama masraf konusunda endişeliydi. Ona kibarca masrafların önemli olmadığını söyledik; sonuçta bizler onun biricik dostlarıydık ve bir grup biricik dostu bir araya gelip bu işe bir parça *éclat*¹ katamıyorsa, bu dünya nereye gidiyordu böyle? Colby, olaydan önce kendisinin de bir şeyler içip içemeyeceğini sordu. “Kesinlikle içebilirsin,” dedik ona.

Listedeki bir sonraki madde, darağacıydı. Darağacı tasarımı hakkında hiçbirimiz bir halt bilmiyorduk ama mimar olan Tomás, eski kitapları karıştırıp planlar çizeneğini söyledi. Anımsadığı kadarıyla önemli olan, tuzak kapısının kusursuz çalışmasıydı. İşçiliği ve malzemeleri de hesaba katarsak, bize aşağı yukarı 400 dolardan fazlaya mal olmaması gerekiyordu. “Aman Tanrım!” dedi Howard. Tomás’ın aklında hangi malzeme vardı, gül ağacı mı? “Hayır, sadece iyi kalite çam,” diye yanıt verdi. Victor cilalanmamış çamın biraz “ham” görünüp görünmeyeceğini sordu; Tomás da darağacının fazla uğraşmadan koyu cevize boyanabileceğini söyledi.

1. (Fr.) Işıltı, parıltı. (Y.N.)

Her şeyin en iyi şekilde halledilmesi gerektiğine inansam da içeceklerin, davetiyelerin, müzisyenlerin ve diğer masrafların üstüne bir de darağacı için 400 doları biraz abartılı bulduğumu söyledim; hem neden bir ağaç, mesela güzel görünümlü bir meşe ya da onun gibi bir şey kullanmıyorduk? İdam haziranda gerçekleşeceğinden, ağaçların muhteşem yapraklarla kaplı olacağını ve ağacın bir tür “doğallık” hissi katmakla kalmayıp –özellikle Batı’da– kesinlikle geleneksel olduğunu belirttim. Zarfların arkalarına darağacı eskizleri çizen Tomás açık hava idamlarının her zaman yağmur tehdidiyle karşı karşıya kalabileceğini hatırlattı. Victor, idamı açık havada, muhtemelen bir nehir kıyısında gerçekleştirme fikrini sevdiğini söyledi fakat bunu şehirden biraz uzakta yapmamız gerekeceğini de belirtti; ki bu da misafirleri, müzisyenleri vs. idam alanına getirip sonra da geri götürme meselesini beraberinde getiriyordu.

Bu noktada, herkes araba ve kamyon kiralama işi yapan Harry’ye baktı. Harry, işin o kısmını halledecek kadar limuzin ayarlayabilirdi ama şoförlere ödeme yapılması gerekiyordu. Şoförler Colby’nin arkadaşları olmadığından, tıpkı barmenler veya müzisyenlerde olduğu gibi hizmetlerini bağışlamaları beklenemezdi. Harry genellikle cenazeler için kullandığı yaklaşık on limuzini olduğunu söyledi; meslektaşlarını arayıp muhtemelen bir düzine daha bulabilirdi. Ayrıca bu işi dışarıda, açık havada yapacaksak, en azından başmüzisyenlerle orkestrayı koruması için çadır veya tente ayarlamamızın iyi olacağını çünkü yağmur yağarsa idamın biraz kasvetli görüneceğini düşündüğünü söyledi. Darağacı ile normal ağaç arasındaysa özellikle bir tercihi yoktu; seçimin Colby’ye bırakılması gerektiğini düşünüyordu, sonuçta bu onun idamıydı. Colby herkesin ara sıra çizmeyi aşştığını söyledi; biraz zalimce davranmıyor muyduk? Ho-

ward oldukça sert bir tavırla her şeyin çoktan kararlaştırıldığını söyledi; hangisini istiyordu, darağacı mı yoksa ağaç mı? Colby idam mangası isteyip isteyemeyeceğini sordu. “Hayır,” dedi Howard, isteyemezdi. Howard idam mangasının Colby’nin ego tatmininden başka bir şey olmayacağını, gözbağı ve son sigara numarasının da işe yaramayacağını söyledi; Colby’nin başı zaten yeterince dertteydi, gereksiz teatral gösterilerle herkesi “gölgede bırakma”ya çalışmasına gerek yoktu. Colby üzgündü, böyle olmasını istememişti ve ağacı seçiyordu. Tomás yaptığı darağacı eskizlerini tiksintiyle buruşturup attı.

Ardından cellat meselesi gündeme geldi. Gerçekten de bir cellada ihtiyacımız var mı, merak ediyordu Pete. Çünkü bir ağaç kullanacaksak, ilmek uygun bir yüksekliğe ayarlanabilir ve Colby sandalye ya da tabure gibi bir şeyin üzerine çıkıp kendini aşağı bırakabilirdi. “Ayrıca,” dedi Pete, idam cezası –geçici olarak– tamamen kaldırıldığından, ülkede öylece dolanan serbest çalışan cellatların olup olmadığı hayli şüpheliydi; muhtemelen İngiltere, İspanya ya da Güney Afrika ülkelerinden birinden cellat getirmemiz gerekecekti; üstelik bunu halletsek bile adamın işi, yüzüne gözüne bulaştırıp bizi herkesin önünde utandıracak paragöz bir amatör değil de bir profesyonel, gerçek bir cellat olduğunu önceden nasıl bilebilirdik ki? Bunun üzerine, Colby’nin bir şeyin üzerinden atlamasında karar kıldık ama üzerinden atlayacağı şey sandalye olmamalıydı çünkü bu manzara, yani zarif ağacımızın altında duran eski bir mutfak sandalyesi hayli boktan görünecekti. Son derece modern bir bakış açısına sahip olan ve yeniliklerden çekinmeyen Tomás, Colby’nin yaklaşık üç metre çapında büyük, plastik bir topun üzerinde durmasını önerdi. Bunun uygun bir “düşüş” sağlayacağını ve Colby kendini bıraktıktan sonra aniden fikrini değiştirirse topun yuvarlanıp gideceğini

“Bazılarımız, davranışlarından dolayı dostumuz Colby’yi uzun süredir tehdit ediyordu. Artık çizmeyi aşmıştı, biz de onu asmaya karar verdik.”

Barthelme öykülerinin hepsi postmodern edebiyatta bir devrim niteliğinde fakat her biri bir diğerinden farklı: kimi komik, kimi parodik, kimi absürd ya da eksantrik; fakat hepsinin altında daha derin bir şeyler yatıyor: Modern toplumda insanın yeri ve tüketim toplumunun anlamsızlığının bir yansıması.

Öykünün tanımına ya da doğasına meydan okuyan, edebî formun sınırlarını genişleten bu dokuz öykü hem tedirgin edici hem de karşı konulmaz.

“Donald Barthelme’nin kendi döneminde, öyküyü Hemingway ve O’Hara kadar etkilediği söylenebilir.”

The New York Times

#amerikanedebiyatı #aile #tüketimtoplumu #popülerkültür #absürd #insanlıkdurumu

